

Lopend Vuur

blad voor onverhard wandelen

jaargang 19 • nummer 2 • augustus 2013 • prijs € 2,50

In dit nummer o.a.

- Wandelen langs de rand
- Wandelrouten netwerk
Goeree-Overflakkee
- Nieuwe wandelmogelijk-
heden bij Vlist

Van de redactie

Volgend jaar bestaat TeVoet 20 jaar. We lopen hier al op vooruit door de samenstelling van een jubileumcommissie, die activiteiten in het jubileumjaar zal voorbereiden. Ideeën voor de viering van deze mijlpaal zijn welkom. Het bestuur van TeVoet heeft stil gestaan bij de missie en visie van onze vereniging: waarom bestaat TeVoet en daaruit voortkomend wat wil TeVoet de komende jaren bereiken. We willen graag onverhard wan-

delen in Nederland. Daarom geven we ook weer in dit nummer verschillende suggesties om mooie wandelingen op gras in Nederland te maken. De redactie wenst alle leden mooie wandeldagen toe.

Ken je mensen die achter onze doelstellingen staan en ook onverhard willen wandelen, attendeer ze op onze vereniging. Financieel staat onze vereniging er goed voor, maar met meer leden in ons

ledenbestand kunnen we onze invloed op beleidsmakers meer doen gelden. Hoewel niet alle ingeleverde artikelen in dit nummer een plaats hebben gekregen, blijft de redactie open staan voor (suggesties voor) nieuwe artikelen voor ons blad, zodat we kunnen blijven verhalen over onverhard en mooi wandelen in Nederland. De nu niet geplaatste artikelen houdt je tegoeed. Veel lees- en wandelplezier gewenst!

Colofon

Lopend Vuur is het ledenblad van TeVoet, vereniging van wandelaars. Het verschijnt drie keer per jaar.

TeVoet, vereniging van wandelaars

- voor meer en betere onverharde wandelmogelijkheden;
- voor behoud en herstel cultuurhistorische paden.

Ons motto, 'onverhard van dorp tot dorp'. Meer informatie op www.tevoet.nl. TeVoet is aangesloten bij de Stichting Wandelnet.

Het lidmaatschap van TeVoet bedraagt € 15,00 per jaar. Het lidmaatschap wordt automatisch verlengd, tenzij vóór 1 november schriftelijk is opgezegd bij de ledenadministratie

Redactie Lopend Vuur

Redactieadres: Koningin Emmastraat 51, 4205 BL Gorinchem, tel 0183 622300, redactielopendvuur@tevoet.nl

Ledenadministratie

Voor verhuizingen, aanmelden nieuwe leden: Ledenadministratie TeVoet, Postbus 1376, 3500 BJ Utrecht, ledenadministratie@tevoet.nl (Hans Dannis, tel. 0522-260205) bankrekening 372685 van TeVoet KvK nummer 40517799

Secretariaat

Secretariaat TeVoet, Postbus 1376, 3500 BJ Utrecht, info@tevoet.nl

Contactpersonen in de regio

TeVoet werkt met contactpersonen in de regio:

- Groningen: Paul Wesselius, Regentessestraat 73, 9717 MG Groningen, tel. 050-3120917, [groningen@tevoet.nl](mailto: groningen@tevoet.nl)
- Drenthe: Paul Wesselius, Regentessestraat 73, 9717 MG Groningen, tel. 050-3120917, drenthe@tevoet.nl
- Friesland: Ben Rutten, Greate Buorre 15, 9024 EJ Weidum, tel. 058-2519299, friesland@tevoet.nl
- Flevoland: Jan Frederik Lubbers, Siriusstraat 3, 8303 ZZ Emmeloord, tel. 0527-697706, flevoland@tevoet.nl
- Utrecht: Ineke Thierauf, Vlasstraat 14, 3572 TT Utrecht, tel. 030-2730658, [utrecht@tevoet.nl](mailto: utrecht@tevoet.nl)
- Noord-Holland: Fred Triep, Zonhovenstraat 29, 1066 MA Amsterdam, tel. 020-6155502, noord-holland@tevoet.nl
- Gelderland: Nico Vlasveld, Everwijnlaan 11, 6816 RC Arnhem, tel. 026-4457852, mobiel 06-12534316, gelderland@tevoet.nl
- Zuid-Holland: Eeffien Huizing, Bernhardlaan 10, 2851 XD Haastrecht, tel. 0182501483, zuid-holland@tevoet.nl
- Zeeland: zeeland@tevoet.nl

- Limburg: Diny van Faassen, Ravensbosstraat 23, 6336 XG Arensgehout, tel. 06-51717810, [limburg@tevoet.nl](mailto: limburg@tevoet.nl)
- Noord-Brabant: Harry Benschop, Loveren 33, 5111 TA Baarle-Nassau tel. 013-5902960 of 06-12498305, noord-brabant@tevoet.nl

Bestuur TeVoet

- Katharina Loderer, secretaris (Volkerakstraat 9 II, 1078 XM Amsterdam, 020 4712930, loderer@planet.nl)
- Bert de Boer, voorzitter (Goteborg 32, 3124 TK Schiedam, 010-4718185, atjdeboer@alice.nl)
- Hans Dannis, penningmeester, ledenadministratie@tevoet (Ruskenstuk 11, 7943 JL Meppel, tel. 0522-260205)
- Harry Benschop (Loveren 33, 5111 TA Baarle-Nassau, tel. 013-5902960)

Aan deze Lopend Vuur werkten mee:

Harry Benschop, Bert de Boer, Bert van den Berg, Rien van den Berg, Anne Marijke Elema, Nick Hoogerbrug, Eeffien Huizing, Annie Jaspers-Saak, Katharina Loderer, Jan Frederik Lubbers, Frans Meijdam, Marijke van Steenis, Paul Wesselius, Ab Wijnberg

Vormgeving en opmaak: DeltaHage BV

Volgend nummer verschijnt in december 2013. Inleveren kopij **vóór 1 november 2013**.

Inhoud

jaargang 19 • nummer 2 • augustus 2013

Op de omslag

9

Wandelen langs de rand

14

Wandelroutenetwerk Goeree-Overflakkee

18

Nieuwe wandelmogelijkheden bij Vlist

4

Verenigingszaken

5

Missie en visie van TeVoet

6

Wandeling van Hemmen naar Wolfheze

8

Nieuwe NS wandelingen

10

Waddenwandelen

12

Radboudpad

16

Veel onverhard tussen Assen en Rolde

20

Wandelen op de politieke agenda

22

Rijnweidepad geopend

23

Bernissepad nog met hindernissen

24

Activiteitenagenda

Geanimeerde jaarvergadering in Baarn afgesloten door een wandeling

Op de foto te zien: 12 mannen en drie vrouwen in een redelijk goed humeur – vooral de voorzitter rechts buiten aan de tafel! Die hebben op een mooie zaterdag vergaderd in De Generaal in Baarn. Ze hebben het jaarverslag, de rekening over 2012 en de begroting voor 2013 in orde bevonden. Er was één aftredend bestuurslid, Teus van Harten; voor die lege plaats heeft zich niemand gemeld. Voor het overige blijft het bestuur onveranderd.

De verhouding tot en samenwerking met Wandelnet was een belangrijk gespreksonderwerp: hoe kunnen de twee organisaties elkaar aanvullen en versterken? Het bestuur kreeg opdracht regelmatig gesprekken te voeren met Wandelnet.

Met een flitsende PowerPointpresentatie presenteerde Bert de Boer het

beleidsstuk van het bestuur: missie en visie van TeVoet. (zie hiervoor elders in dit nummer). Dit leidde tot een levendige discussie, vooral daar waar een visie concreet wordt: het jaarplan voor 2013/2014.

De medewerking van de TeVoet leden wordt gevraagd voor het melden van

barrières in wandelroutes. Elk jaar wil TeVoet tenminste één van die knelpunten oplossen; er is daar ook geld voor gereserveerd op de begroting.

Tenslotte kreeg het komende jubileumjaar – in 2014 bestaat TeVoet 20 jaar – de aandacht. Naar goed vergadergebruik werd de voorbereiding van de feestelijkheden opgedragen aan een commissie. Een andere commissie gaat zich buigen over communicatie en ledenwerving.

Na afloop van de vergadering ging de meerderheid van de vergaderdeers doen waarvoor ze hadden vergaderd: ze gingen wandelen. 95% onverhard, door bos en een stukje heide bij Baarn.

Oproep

Volgend jaar hebben we wat te vieren, TeVoet bestaat dan 20 jaar. Uiteraard is er een Jubileumcommissie, die de voorbereidingen ter hand gaat nemen. De commissie bestaat uit:

- Renée van der Haar (reneevanderhaar@hotmail.com)
- Katharina Loderer (loderer@planet.nl)
- Jan Rijnsburger (jan.rijnsburger@telfort.nl)
- Ineke Thierauf (ineke@thierauf.nl)

Heb je wensen, ideeën, suggesties, wilde plannen, grootse visioenen, of praktische tips? Geef ze alsjeblieft door aan de mensen van de Jubileumcommissie.

Missie en visie van onze vereniging TeVoet

TeVoet is een belangenvereniging voor wandelaars die graag wandelen over mooie, onverharde wandelpaden. In de jaarvergadering van TeVoet hebben de leden aan de hand van een nota van het bestuur gediscussieerd over de missie en visie van de vereniging. Waar staat onze vereniging voor.

Waarom vindt TeVoet wandelen belangrijk?

Wandelpaden kunnen verbindende elementen zijn tussen mensen en tussen stad en platteland en ook met de toeristische sector. Wandelen is gezond, ontspannend en een mooie wandeling is vooral het beleven van het landschap. Daarom willen wij het voor iedere wandelaar mogelijk maken te wandelen over onverharde paden die primair voor wandelaars zijn bestemd. Wandelaars moeten kunnen wandelen door de natuur, een cultuurhistorisch landschap, of een andere gevarieerde omgeving die voor hen aantrekkelijk is. Dit probeert TeVoet te bereiken door

op te treden als belangenbehartiger voor wandelaars die deze idealen ook koesteren. Dat doen wij door – vooral op lokaal niveau – proberen invloed uit te oefenen. Daarbij richten we ons tot de politiek, de overheid en andere organisaties.

TeVoet heeft zich het volgende tot doel gesteld.

- Er moet binnen 10 jaar een landelijk netwerk van onverharde wandelpaden komen, met routekaart.
- Wij willen het aantal boerenlandpaden verdubbeld zien.
- Natuurgebieden, onverharde dijken en schouwpaden moeten opengesteld

worden voor wandelaars.

- Bescherming van onverharde wandelpaden, om die te behouden.
- Belangrijke belemmeringen (wandelbarrières) in doorgaande wandelpaden verhelpen.
- De overheid (regering, provincies en gemeenten) moet beter rekening houden met de belangen van wandelaars.
- In elke provincie moet een structureel wandeloverleg komen.

Om deze doelstellingen te realiseren is een jaarplan opgesteld. Bij de uitvoering daarvan werken we zoveel mogelijk samen met andere organisaties, die gemeenschappelijke belangen nastreven.

Het pontje gezien vanaf de Spijkse zijde

Pontje tussen Arkel en Spijk vaart weer

Vorig jaar overleed de veervrouw van het pontje tussen Arkel en Spijk op hoge leeftijd, nadat ze die dag nog passagiers overgezet had. De toekomst van het pontje zag er slecht uit.

Er waren financiële problemen bij de overname van de pont en de pont was ook toe aan een opknapbeurt. De toekomst van het pontje ziet er nu weer goed uit. Door vrijwillige bijdrages is het pontje opgeknapt. De dochter van de overleden veervrouw heeft de pont overgenomen en wil ook weer bij het veer de mogelijkheid bieden om koffie met iets erbij te kunnen bestellen.

Het veer kan worden gebruikt voor wandelaars die vanuit Gorinchem langs de Linge en door het Lingebos richting Leerdam of Vuren willen lopen. In een volgend nummer van TeVoet zal de route hiervoor worden opgenomen. De pont vaart niet in de winter. Vaardagen en vaartijden kunnen worden gevonden op de website van de vrienden van de voetveren, www.voetveren.nl

LOPEND VUUR

ROUTE

Route Hemmen Dodewaard naar Wolfheze

Een van mijn favoriete wandeling uit het boekje Voetwijzer voor Nederland, uitgegeven in 1982 door de Uitgeverij Dwarsstap, was de wandeling van Zetten Andelst naar Heveadorp.

Je begon in de Betuwe, liep naar de Neder Rijn en dan de wal bij Wageningen op, waarna je langs, op en onder de stuwwal naar Heveadorp liep. De wandeling is grotendeels nog op deze manier te lopen, maar in de dertig jaar die voorbij gegaan zijn, heeft de route door Zetten zijn landelijke karakter verloren. Het autoverkeer bij Renkum is ook nogal toegenomen, zodat ik dit jaar een alternatieve route naar Wolfheze heb gelopen. In plaats vanuit Zetten is nu een mooi begin mogelijk bij het station van Hemmen Dodewaard, waarna je meteen onverhard op stap kan! Dit is vrij uniek vanaf een station in Nederland. De route is elk seizoen te belopen, maar late herfst of vroege voorjaar zijn mijn favoriete seizoenen. Het bladerdek van de bomen op de wal is dan niet zo dicht, zodat je van boven op mooi zicht hebt op de Rijn. De route loopt deels

over bestaande lange afstandspaden (LAW's).

Routebeschrijving

- Van station Hemmen vanaf voorplein weg rechtsaf pad in, dat eerst langs het spoor loopt.
- Op T kruising rechtsaf, pad vervolgen. Dan linksaf, pad met 2 betonbanen.
- 1e weg links af pad met bomen, door klaphek. Rechtdoor tot asfaltweg.
- Hier rechtsaf.
- In de bocht linksaf, eerst asfalt, dan grindpad.
- Bruggetje over en linksaf (je verlaat nu het Grote Rivierenpad).
- Aan het eind over bruggetje en linksaf asfaltweg op.
- Na boerderij aan de linkerkant, rechtsaf (bij P bord) over bruggetje over de Linge, grindweg.
- Nu steeds rechtdoor, pad links van het

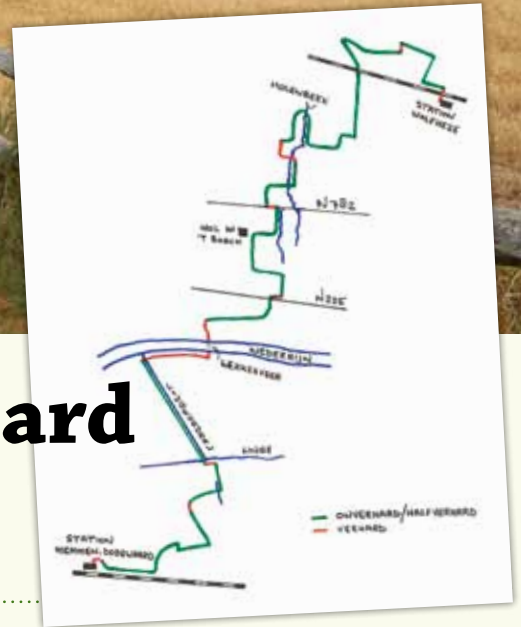
afwateringskanaal van de Linge, pad wordt graspad.

- Aan het eind kom je op de rivierdijk, hier rechtsaf, je kunt onderaan de dijk lopen over gras of op de dijk lopen.
- Als je bij de veerweg komt, deze linksaf nemen naar het veer naar Wageningen.

De stuwwal op

Aan de overkant, rechtdoor op de weg en waar de weg naar links gaat, rechtdoor omhoog de stuwwal op. Daarna rechtsaf en steeds langs de rand lopen totdat het pad naar links gaat en bij tweebaans asfaltweg met fietspad komt. Deze oversteken en rechtsaf.

- 1e weg links in, Oranjeoord.
- Je komt na grindweg op asfaltweg uit. Daar waar asfaltweg naar rechts gaat, rechtdoor grindpad, later graspad. Op 2e viersprong bij bank met wit rode markering rechtsaf.
- Volgende viersprong rechtdoor, asfaltweg kruisen en steeds rechtdoor tot asfaltweg (markering schaars). Hier linksaf, je ziet links uitspanning Nol in het Bosch (koffie).Tegenover de

Langs de steilrand bij Wageningen

uitspanning rechtsaf over grasveld en bospad in.

- 1e kruising rechtsaf, daarna links aanhouden. Steeds rechtdoor, mooie beuken.
- Daarna grindweg oversteken.
- Bij T splitsing linksaf, je loopt nu langs een beek.
- Na enige tijd buigt de beek naar rechts en het pad gaat rechtdoor langs een weiland.
- Pad komt uit op fietspad en asfaltweg. Hier links en na 100 meter rechtsaf grindweg in (geen markering).
- 1e pad rechtsaf (bord Veluwe Oostereng)

- Dit pad volgen met links en rechts weilanden.
- 2 bruggetjes over en daarna linksaf, je bent weer op het M v Rossumpad wit/rood gemarkeerd. Volg het pad direct rechts langs de beek.
- Route links vervolgen waar beek afbuigt (zijwegen negeren).
- Je komt uit op een betonfietspad en een zandweg.
- Hier linksaf. Weg wordt betonweg, maakt bocht naar links over Molenbeek.
- Hierna maakt betonweg bocht naar rechts en wordt weer betonfietspad en zandweg.
- 1e pad naar rechts bij bord Veluwe Oostereng.
- Bij T splitsing naar rechts, dan weer langs de Bosbeek, weer tot betonfietspad en zandweg.
- Hier rechtsaf.
- Daarna 1e weg rechts (prehistorische begraafplaats) en direct weer rechts achter dit bord.
- Pad naar links volgen voor grasveld.
- Over planken, de Paradijsbeek.
- Daarna rechtsaf, pad verder volgen tot je aan de rechterzijde aan de overkant van de weide een huis ziet en vlakbij in de weide een verroest alleenstaand hek.
- Hier linksaf een smal pad in. Zandweg kruisen en rechtdoor.
- Zijwegen negeren, grote zandweg kruisen.
- Aan het eind linksaf bij open veld, ruiterspad/fietspad/zandweg. Na enkele honderden meters gaat het M v Rossumpad naar rechts, maar we gaan

rechtdoor. Het leukste is om op het ruiterspad te lopen, als er niet teveel ruiters zijn.

- Bij ANWB paddenstoel 20325 rechtdoor, spoorlijn over.
- Neem nu 2e weg rechts bij bord Veluwe De Buunderkamp.
- Even rechts en dan weer links. Bij kruising met smal pad rechtdoor.
- Direct daarna onduidelijk smal pad naar rechts nemen.
- Nu steeds rechtdoor, asfaltweg oversteken. Daarna op fietspad grindweg linksaf.
- Bij ANWB paddenstoel 21280 rechtsaf, fietspad, veerooster over.
- Daarna onverharde weg vervolgen.
- Na 2e veerooster rechtsaf, grindweg in. Bij spoorlijn linksaf, deze weg evenwijdig aan spoorlijn vervolgen.
- Tot je aan de rechterhand het station Wolfheze ziet.

Wandelen langs beken

Om te lopen

Lengte: 22 kilometers, schatting is 90 % onverhard/half verhard.

Hemmen Dodewaard is per Arriva trein te bereiken, vanaf Wolfheze kan je weer per NS trein naar huis reizen. Automobilisten kunnen hun auto bijvoorbeeld in Elst zetten en per trein naar en van begin- en eindpunt reizen. Het hotel aan de Wageningse Berg wordt dit jaar geheel gerenoveerd, zodat dit niet beschikbaar is voor horeca in 2013. Je komt wel langs het hotel restaurant Nol in het Bosch. Bij Wolfheze is een café vlakbij het station en een winkeltje in het stationsgebouw.

Nieuwe NS-wandelingen 2013

Ook dit jaar weer is een aantal NS-wandelingen vervangen. Verdwenen zijn de oude wandeltochten Maascorridor, Wekeromse Zand, Wouwse Plantage en de tweedaagse Heuvel-land. Nieuw zijn Den Haag, Drentsche Aa, Oostvaardersplassen en de tweedaagse Texel.

De wandeling Oostvaardersplassen gaat van station Almere Centrum naar Almere Oostvaarders, is 18 km lang maar kan op verschillende punten worden ingekort. Den Haag is ook een rondwandeling, die begint en eindigt bij station Den Haag Centraal en in totaal 18 km beslaat. De tweedaagse Texel ten slotte start waar de veerboot uit Den Helder aankomt. De eerste dag loop je in 21,5 km naar De Koog (overnachting) en de tweede dag in 17 of 19 km terug. Elders in dit nummer is de wandeling de Drentsche AA beschreven. In dit artikel zoomen we dieper in op de wandeling bij de Oostvaardersplassen.

Stadswandelingen en langeafstandspaden

Vorig jaar is NS begonnen met de introductie van stadswandelingen. Ging het toen om Amsterdam en Rotterdam, dit jaar is Den Haag aan de beurt. Voor liefhebbers van natuurwandelingen minder interessant. Hoewel ... Den Haag is een groene stad en de route doorkruist dan ook, naast het Haagse Bos, verschillende parken zoals Clingendael, het Westbroekpark en de Scheveningse bosjes. En niets weerhoudt je om in Scheveningen een stukje strand mee te pakken! Het tweede dat opvalt is dat in vergelijking met vorige jaren minder gebruik wordt gemaakt van langeafstandspaden (LAW's). Loopt de route in Texel nog via het streekpad Wad-

Het wilgenbosje wordt beheerd door Flevo-landschap

denwandelen, in Den Haag wordt slechts een klein stukje Hollands Kustpad meegenomen en in Drenthe een nog kleiner stukje Pieterpad. Oostvaarders moet het helemaal zonder LAW stellen.

Nieuwe natuur in Flevoland

TeVoet verkende de wandeling Oostvaardersplassen. Vanaf station Almere Centrum gaat het eerst via Waterwijk en Leeghwaterplas (of, zoals wij deden, per bus) naar de Lepelaarplassen. Daar valt al meteen op hoe groen en waterrijk Almere is. De eerste tussenstop maken we bij De Trekvogel, een aardig en informatief bezoekerscentrum van het Flevo-landschap. Na het indrukwekkende gemaal De Blokq van Kuffeler dalen we af naar het 'wilgenbosje' dat volgens de informatie in de routebeschrijving is ontstaan doordat wilgenmatten, gebruikt als ondergrond van dijkverzwaring, spontaan zijn gaan uitlopen. Negeer de suggestie om dit over te slaan, het is één van de aardigste gedeeltes! Via de dijk Almere-Lelystad, met uitzicht op het Markermeer, en door een recreatiegebied, komen dan eindelijk de Oostvaardersplassen in zicht. Twee kilometer lopen we langs deze 'nieuwe wildernis' met veel water en

Om te lopen

De nieuwe wandelingen zijn te downloaden via de website www.eropuit.nl; de vervallen routes zijn nog te vinden via de Wandelzoekpagina (www.wandelzoekpagina.nl).

veel vogels. Dieren zoals heckrunderen, konikpaarden en edelherten hebben er hun thuis gevonden. Na het natuurbelevingscentrum De Oostvaarders lopen we ten slotte via een groenstrook terug naar station Almere Oostvaarders.

Eindoordeel

Hoe beoordelen wij nu deze wandeling? Pluspunten zijn er zeker. Het is een unieke wandeling die met niets te vergelijken is. Een paradijs voor liefhebbers van water, wilde natuur en vooral van vogels (getuige ook de verschillende vogelkijkhutten die je tegenkomt). Aan de andere kant: alles is nieuw. Geen leuke paadjes of weggetjes, geen kleine dorpjes of terrasjes onderweg. Een nadeel vond ik het kleine percentage onverhard. Voor TeVoet'ers bijna een vereiste. Zij komen wat dat betreft niet aan hun trekken. Zelfs de Oostvaardersplassen bekijk je vanaf het naastgelegen, 2 km lange, betonnen fietspad. Ga kijken en oordeel zelf!

Een blik over de Oostvaardersplassen

Op de rand van bos en boerenland

Om te lopen

Rob Wolfs: Wandelen op de rand van bos en boerenland. Uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig ISBN 9 789078 641254
20 dagtochten rond de 15 km in Overijssel en Gelderland, voor het grootste deel over onverharde paden met de mogelijkheid om GPS-tracks van de routes te downloaden. Eerder verschenen op de "wandelzoek-pagina" als "trage tochten".

Voor onverhard wandelen moet je op de zandgronden zijn. Geen wonder dus dat Rob Wolfs ons 80% zandpadgarantie geeft in de gids "Wandelingen op de rand van bos en boerenland". Wie hem in zijn routes wil volgen, verplaatse zich naar het zand in Overijssel en het oosten van Gelderland.

Variatie genoeg in deze routes. Het oostelijk zandgebied kent vooral in Twente en de Achterhoek een sterk verbrokkeld reliëf met stuwwallen, wat mede charme aan de wandelingen geeft. In de wandelingen direct ten oosten van de IJssel vind je vooral bos op langgerekte west-oostlopende dekzandruggen, waarmee je bijvoorbeeld bij de Heino-wandeling kennismakt. Daartussen liggen de akkers en vooral weiden. Ten noorden van de vrijwel rechte Eikenlaan met elzen zie je bij deze wandeling een opener landschap. Opvallend dat hier elzen staan, toch liefhebbers van vochtige grond? En de andere verkaveling? Zo het landschap te lezen maakt het lopen spannender. Een oude topokaart brengt thuis uitkomst: de aanwezigheid van een groot heide- en moerasgebied dat dus duidelijk later in rechte kavels is ontgonnen. Waar het water bleef staan ontstond veen. Veen dat bij enkele grenswandelingen en Aaltense Goor nog aanwezig is.

Verrassingen

Lopen langs randen is lopen langs grenzen. Veel wandelaars schijnt het het ultieme wandelgevoel op te leveren. Na de beslotenheid van het bos de verrassing van de weidsheid langs bos en boerenland met in de verte in de lente de groenschakeringen of later nuances van herfsttinten van het bos aan de overkant. Soms vormt het water van weteringen de grens. Deze tochten bieden het keer op keer. Vaak loop je op de landgoederen een stukje door productiebos met prachtige beuken- en eikenlanen, maar evengoed kun je genieten van de parkbossen met hun vijvers rond de havezaten en landhuizen, aangelegd in Engelse landschapsstijl. En dan kom je het bos uit en kijk je, zeker in de Achterhoek en bij Ootmarsum, veelal over de weiden, steeds meer als grote groene bijartlakens zonder vee, richting de aloude Saksische boerderijen, het los hoes, bij de eenmansessen.

Colckhof en Alerdinck

De kortste route, Colckhof en Alerdinck, ten zuiden van Zwolle ingeklemd tussen het Overijsselsch Kanaal en Nieuwe Wetering, heeft al veel van dit alles in zich. De Colckhof is een kleine buitenplaats met glooiende grasvelden, waterpartijen en oude bomen, die door vrijwilligers van Natuurmonumenten weer wordt opgeknapt. Voor je bij Havezate Den Alerdinck bent, loop je langs een wetering, weiden en door enkele lange lanen waar in het bos nog hout wordt geoogst. Langs een prachtige waterpartij met zicht op Den Alerdinck ga je daarna over kronkelpadjes terug naar de parkeerplaats bij de Colckhof. Bijzonder op deze

wandeling is een smal paadje over een overblijfsel van de oude "Zeedijk", op meer dan 20 km afstand van de Zuiderzee aangelegd nadat in 1825 bij zware noordwesterstorm het water via rivieren en weteringen zo ver het land in werd opgestuwd, dat zelfs hier het landgoed één meter onder water kwam te staan.

De gids

Met 20 dagwandelingen tussen de 10 en maximaal 21 km sluit dit kleurrijke wandelboekje aan bij de trend van drie tot vier uur wandelen. De minutieuze routebeschrijving, mooi in tekstblokkjes verdeeld, geeft je veel houvast. Een minpuntje is het kleine lettertype en de grote stukken tekst van de blokkjes, waardoor al wandelend je goed moet opletten waar je lezend bent gebleven. Voorafgaand aan de routebeschrijving krijg je informatie over startpunt, openbaar vervoer, lengte, horeca en percentage onverhard. Echter, niet elke wandeling is goed met openbaar vervoer te bereiken, wat zeker geldt voor de routes die een uitstapje over de oostgrens naar Duitsland maken. Omdat een aantal wandelingen als een cluster bij elkaar ligt, leent de gids zich goed voor gebruik tijdens korte wandelvakanties in deze streken.

Den Alerdick

Knooppunten- systeem Waddenwandelen

Een onverhard alternatief

Vanaf 2007 ben ik betrokken geweest bij het ontwikkelen van een wandelknooppuntensysteem voor het gebied van Nederland grenzend aan de Waddenzee, het project Waddenwandelen. Op verzoek van de toenmalige projectleidster voor de provincie Groningen, Pieke Stevens, heb ik – samen met mijn echtgenote Geesje – mogelijke trajecten in noord Groningen verkend.

Dat ging vooral om het ontdekken van en beschikbaar maken van onverharde weggedeeltes, die deel uit zouden kunnen gaan maken van het op te bouwen routenetwerk Waddenwandelen. Dit gold voor het gebied van de Groningse wadden gemeentes, van west naar oost: De Marne, noordelijk deel van Winsum, Eemsmond, Delfzijl, deel van Oldambt. Dit waddegebied van de provincie Groningen is toen niet meegenomen bij het project Wandelen Groningen, een inventarisatie van alle wandelroutes in de provincie Groningen (eerder door mij beschreven).

In Lopend Vuur zijn diverse artikelen van mijn hand verschenen met betrekking tot Waddenwandelen:

- maart 2008, blz. 15, over de Landloop
- februari 2009, blz. 13 over het Drie polder Pad
- mei 2009, blz. 18-19, over een wandeling langs de kwelders ten noorden van Kruisweg
- september 2009, blz. 10-11, over Waddenwandelen en Feddema's Plas
- augustus 2011, blz. 20, over plannen voor Waddenwandelen netwerk
- Website Waddenwandelen

Intussen is het project Waddenwandelen gereed gekomen. Er bestaat een fraaie website: www.waddenwandelen.nl. Je kunt een route uitkiezen of er één zelf samenstellen. Ik heb de Marneroute bekeken. Daar staat de informatie bij:

Lengte 16,3 km | Ondergrond klinkers 4% asfalt 43% schelpen 6% beton 31% onbekend 6% overig 11% | Startpunt Ulrum (nabij de parkeerplaats aan Louten) | Eindpunt Ulrum (nabij P.plaats aan Louten) | Geschikt voor honden: ja. Vooral vanwege toekomstig onderhoud is zeer gedetailleerd beschreven wat de aard van de ondergrond is. Handig voor TeVoeters! De bruine knooppunten moeten gevolgd worden.

Er bestaan categorieën Slapen, Eten en Drinken, Cultuur, Dagje Uit en Tourist Info, die links bovenin aangeklikt kunnen worden. Diverse subcategorieën kunnen al dan niet – naar wens van de gebruiker – op de kaart getoond worden. Voor de Marneroute wordt ook nog een gedetailleerde beschrijving gegeven onder het routeplaatje, met rechts plaatjes en informatie over de bezienswaardigheden.

Nog meer mogelijkheden tot waddenwandelen

Naast de website is er nog meer te vinden over wandelen langs de wadden. Via de categorie Wandelwinkel onder Waddenwandelen is informatie te vinden over de nieuw uitgegeven gids van Wandelnet: Streekpad Waddenwandelen, Wandelroutes over zes Waddeneilanden. In de etalage van reisboekwinkel De Zwerver in Groningen zag ik onlangs de LAW gids getiteld Nederlands Kustpad. Dóórzoeken in de webwinkel van Wandelnet toonde me de gids: Nederlands Kustpad Deel 3, Friesland-Groningen. Deze vervangt de oude Groningse gids Wad- en Wierdenpad en het Friese Kustpad. Doorklikken op Falk-wandelkaarten laat zien dat er twee nieuwe 1:25000 wandelkaarten verschenen zijn: 10 en 11, Noordwest en Noordoost Groningen. Ook voor de Kop van Noord-Holland en Fryslan zijn er nieuwe kaarten.

Route Oude Provinciale Dijk

Het leek ook aardig om een stukje knooppuntensysteem in detail te bekijken. Ik heb het deel bij Hornhuizen en Kruisweg gekozen, diverse keren beschreven door mij in Lopend Vuur (zie hiervoor). Het is het gebied bij de

Een schotbalkhuisje

Kolk bij boerderij Deikum

Om te lopen

De route van Vierhuizen naar Wierhuizen is 18 kilometer lang. Vierhuizen en Wierhuizen zijn per bus bereikbaar uit Groningen. De plaatsen Vierhuizen en Wierhuizen zijn onderling per bus bereikbaar via Leens, dit voor als de auto op een eindpunt staat.

plaatsen Vierhuizen en Hornhuizen, in het noordwesten van Groningen. De knooppunt stukken lopen daar jammer genoeg niet over de Oude Provinciale Dijk, die geheel onverhard is (dat komt daar heel weinig voor). Het is de brede witte 'weg' op het kaartje op de website, die zou lopen tussen de knooppunten 91, 76 en 78, als het was opgenomen in de knooppuntstukken. Deze dijk is in het bezit van diverse boeren uit de omgeving en kennelijk mocht deze niet opgenomen worden in het knooppuntstelsel. Echter het is voor een klein groepje wandelaars goed te doen om langs de afwateringssloot ten noorden van deze slaperdijk te lopen. Die route lijkt niet verboden te zijn. Enige jaren geleden heb ik deze Oude Provinciale Dijk verkend, vanaf Vierhuizen tot bijna bij Pieterburen, en de route gedetailleerd beschreven omdat dit een 'backbone' zou hebben moeten opleveren voor Waddenwandelen.

Ik beschrijf deze route hieronder, voor de meer avontuurlijke wandelaar. In Vierhuizen is van alles te bewonderen: een fraai kerkje, molen en schotbalkhuisje. Als je daarmee klaar bent loop voorbij de molen naar het noordwesten naar de Oude Provinciale Dijk toe. Direct deze dijk gaan belopen is niet mogelijk: een moeilijk over te klimmen afrastering verhindert dat. Volg daarom eerst een stukje 3-Polderpad. Rechts voor bij de dijk staat boerderij Westerhalm. Ga schuin tegenover Westerhalm een betonpad op naar links, omhoog naar een tweede dijk. Aan het einde van het pad rechtsaf slaan langs de Willem Lodewijk kazerne. Onder de N361 door, rechtsaf maaipad langs brede sloot, tot Herculesluisje. Naar rechts het schelpenpad volgen naar

de dijk van de Westpolder. Vanaf de N361-dijk ga je het erf op van boerderij Nieuw Warkemaheerd, loop over dat erf, steek de Oude Provinciale Dijk over en beloop dan het schouwpad ten noorden daarvan. Er is een breed goed beloopbaar schouwpad tot Midhuizen. Daar voorbij werd het toen veel hobbeliger. 300 meter voorbij de weg van Onrust naar Nieuw Onrust is er grasland, tot Westerhorn. Dat is afgezet met een (goed te openen) hek en schrikdraad er achter. Een ommetje, ten zuiden van Westerhorn, is de moeite, om De Kolken te zien liggen.

Voorbij de boerderij Nieuw Bokum

Vanaf de boerderij Nieuw-Bokum kun je goed lopen langs de schouwsloot ten noorden van de Oude Provinciale Dijk. Zo nu en dan moest er een elektrische afrastering losgemaakt worden en/of een hek, maar dat leek steeds toegestaan. Tot boerderij Deikum gaat dat prima. Een wat ingewikkelder hek vlak naast Deikum kon ook gepasseerd worden en schuin naar rechts liepen we de dijk op, daarna een scherpe bocht naar links om pal naar het noorden te gaan. Op deze dijk en verder naar het noorden en westen loopt de Autonome Landloop. Fraaie borden geven die aan en een huisje (Lutje Hoeske) kan prima beschutting bieden tegen de elementen. Vanaf dit huisje – ten westen van de scherpe knik in de dijk boven Deikum – liepen we onderlangs de dijk naar het oosten. Daar ontbrak helaas een schouwsloot. Er was geen hek. Moeizaam lopen langs de dijk naar het oosten, het prikkeldraad maar over om op de dijk verder te gaan tot een hek met uitzicht op de Allard Kwastweg. Dit is kennelijk niet de te volgen route. Wat wel kan is naar het noorden, naar de zeedijk, daar naar het oosten en aan de oostkant van

de korte noord-zuid-dijk weer terug (daar liep duidelijk een toegankelijk pad).

Indijking Julianapolder

Dit is een interessant gebied uit historisch perspectief, omdat de dijken zo wonderlijk verlopen. Hier knikten de dijken eerst naar binnen toe, naar de huidige Oude Provinciale Dijk. Dat leverde zo nu en dan gevaarlijke situaties op bij forse stormen.

In 1923 tot 1926 (?) is een nieuwe dijk aangelegd op de plaats van de huidige zeedijk, op initiatief van de daar wonende boeren, later ook meebetaald door de provincie. Alle problemen van nu speelden ook toen: aannemer had geen geld meer om de klus te voltooien en weigerde door te werken. Provincie kwam uiteindelijk over de brug, maar het is onduidelijk met hoeveel. Het toenmalige waterschap Thomas van Seeratt heeft in 1925 van de heer J.W. Feddema een perceel gekocht, bestaande uit grond en water, met recht van uitweg naar de openbare weg. De klei uit het vergraven land is gebruikt bij de dijk aanleg. Het perceel, groot 2.71.40 ha, is bekend als Feddema's plas. Op 28 mei 1970 is een houten loods met ongeveer 10,50 are erf en grond overgedragen aan het waterschap Ommelanderveedijk. Die loods is later afgebrand. Als je langs Feddema's plas loopt is de plek waar de loods gestaan heeft goed te herkennen aan de begroeiing.

LOPEND VUUR

ROUTE

LAW14 (in aanleg):

Radboudpad

In verschillende nummers van Lopend Vuur hebben we aandacht besteed aan de nieuwe wandelroute Het Radboudpad. In dit nummer als laatste de route van Veendam naar Oude Pekela, die aansluit op de route van Schipborg naar Veendam uit het vorige nummer.

Van P-Woortmanslaan tot voorbij Muntendam na de spoorweg.

In het oostelijke deel van de provincie Groningen is in de loop van vele eeuwen een enorm hoogveenpakket ontstaan. In de 17e eeuw is men begonnen dit af te graven, met als doel de productie van brandstof en de omzetting tot vruchtbare gronden. Men groef kanalen voor de afvoer van turf en de ontwatering van het veen. Langs deze kanalen vestigden zich de nieuwe bewoners. Tussen het Westerdiep en het Oosterdiep ontstond bewoning en nijverheid en boeren bewerkten de gevormde landerijen. Het stratenplan van Veendam is gebaseerd op de locatie van deze kanalen. Op het kerkplein staat een pilaar die de hoogte van het toenmalige veen aangeeft, ca 4 m. In meer recente tijd zijn diverse woonwijken bijgebouwd, recreatiegebieden en industrieterreinen completeren het

geheel. De route door Veendam laat de wandelaar kennis maken met een aantal bezienswaardigheden .

Vanaf de P een brug over en recht door over voetspoor langs het water van het Peerdewaske. Volg fietspaden langs het water of voetsporen door het gras in Noordelijke richting, na brug over fietspad naar kinderboerderij met horeca goed voor een vertering. Op de naastliggende asfaltweg verder gaan, links een manege en voorbij een plas linksaf over beklinkerd voet-fietspad, rechts een aantal zogenaamde kapiteinswoningen. Op T kruising linksaf en daarna rechtsaf langs een fraai perceel beukenbos. Op het einde linksaf, brug over en rechtsaf over voetspoor langs het water naar een klein monument en rechtsaf over Briklaan met naastliggend voetpad. Aan het einde Sorghvlietlaan met dubbele rijbaan oversteken en linksaf over het fietspad. Op rotonde rechtsaf, men

passeert diverse grotere gebouwen. Op volgende rotonde recht door en na 200 m linksaf over voet/fietspad langs een kerkhof, op kruising linksaf naar het gebouw van de N.H.kerk, op gezette tijden speelt het carillon. Na de kerk rechtsaf over langwerpige plein met links het VK/museum en het aangebouwde cultuurcentrum Beeres-teyn, met Grand Cafe. Aan het einde een monument met fontein en hertenkamp. Ga recht door langs de AE/kade, de naam van een voormalig veenriviertje, aan het einde rechtsaf en even verder linksaf Nassaustra. Eerste weg linksaf, Oranjepark, eerste weg rechtsaf, daarna linksaf. Op Ds. Sannesstraat rechtsaf, langs plantsoen met Ae, Meezenbroekstraat rechtsaf, Thorbeckestraat linksaf, Somerlustweg linksaf. Even verder rechtsaf over fietspad langs het beneden Verlaatskanaal. Na 300 meter rechtsaf Beneden Dwarsdiep, 200 meter verder linksaf bij bordje

Om te lopen

De beschreven wandeling is ongeveer 20 km lang. De groene lijnen op het kaartje geven de onverharde route weer, verhard is met rood aangegeven. Veendam is goed te bereiken per trein. Vanaf Oude Pekela gaat er een bus naar het station van Veendam. Raadpleeg de ov site www.9292ov.nl voor je reis.

van SBB over grasweg. Dit volgt de achterkant van bebouwing in Noorderlijke richting met uitzicht over de Wiede Polder een laag gelegen weidegebied met natuurstatus. Zijpaden naar rechts negeren, de grasweg komt tenslotte uit op het Verlaatskanaal, rechtsaf, (7,5 km). Men verlaat nu de gemeente Veendam en komt in de gemeente Menterwolde met o.a. de dorpen Muntendam en Meeden.

Na de spoorwegovergang naar Oude Pekela.

Na 1 km rechtsaf over asfaltweg met rechts uitzicht over de Wiede, (linksaf naar de hoofdstraat door Muntendam). Aan het einde achtereenvolgens spoorwegovergang, eerste rotonde, brug over kanaal, tweede rotonde, viaduct en na derde rotonde rechtsaf Beneden Veensloot (recht door en linksaf naar de hoofdweg door Meeden).

Na bocht rechtsaf fiets/voetpad langs een strook bos. Aan het einde linksaf asfaltweg Boven Veensloot. Wordt na 1,5 km fiets/voetpad (links met doorkijkjes naar Meeden in de verte). Afslag naar Trafostation negeren. Aan het einde linksaf Meedernerveen, (7,3 km).

op T-kruising rechtsaf D.H.Vinkersweg, de wandelaar betreedt nu het grondgebied van de gemeente Pekela.

300 m verder rechtsaf de grasweg door het bos van Emergo, 300 meter verder linksaf, op tweede zijweg rechtsaf, de route komt uit op een waterplas, de zandweg langs de plas naar rechts

volgen en rechtdoor naar de Ceresweg. Rechtdoor een klein stukje fietspad en rechtsaf een bosweg, na 100 m linksaf bosweg en volg deze over 2 km (met enkele bochten) tot verkeersweg N 367. Volg de landweg linksaf tot een dammetje en steek het asfalt over. Aan de andere kant na dammetje rechtsaf en volg een stukje talud tot voorbij boerderij, linksaf over de Achterweg. Rechtsaf

Hugo de Grootstraat, tweede zijstraat linksaf Heeresstraat, rechtsaf Erasmusstraat en Kerklaan linksaf tot aan de RK kerk, hoek Feiko Clockstraat, (6,0 km).

NB: het 1e kaartje geeft ook een deel van de route weer van de route van Schipborg naar Veendam, die abusievelijk niet was opgenomen in het vorige nummer.

Ten zuiden van Meeden

De draaipont tijdelijk buiten bedrijf

Pontje bij Everdingen

Het pontje bij Everdingen is helaas weer uit de vaart. Dieven hebben de ketting gestolen! Er wordt nu gekeken of de pont met een touw heen en weer kan worden gehaald. Tot die tijd is de wandeling, beschreven in Lopend Vuur van april 2013 door de Goilberdingenwaard voor het deel waarbij gebruik gemaakt van het pontje niet te belopen

Wandelroutenetwerk Goeree-Overflakkee

Op 24 mei 2013 werd de eerste fase van het wandelroutenetwerk met knooppunten in Zuid-Holland feestelijk geopend bij het monumentale Oude Raadhuis op de Kaai in Ooltgensplaat. Een resultaat van samenwerken, positief denken en handelen.

Eerst een sfeer zetting

Eind 1800 wandelde J. Craandijk, predikant bij de Doopsgezinde gemeente te Rotterdam door Nederland. Hij bezocht in 1878 ook Goeree-Overflakkee. Hij vond het een eigenaardige wereld, een rijk en vruchtbaar land. Een eiland afgezonderd door grote wateren en veroverd op de golven. Ontstaan uit platen, slikken, schorren, gorzen en aanwassen en in de loop der tijd omringd tot één geheel. Een voortdurende worsteling met het water om het land te behouden. Anno 2013 één burgerlijke gemeente, verbonden met bruggen en dammen met het vasteland van drie provincies, moderne bedrijven, intensief verkaveld akkerland, mooie cultuurhistorisch dijken begroeid met veel meidoorns, imposante buitendijken (helaas met veel asfalt – er was na de watersnood in 1953 een

groot klei tekort) met weidse uitzichten over land en grote deltawateren, oude dorpskernen en een wandelroutenetwerk in aanleg!

De conceptie

De eerste aanzet voor een wandelroutenetwerk werd gegeven in 2007 door Anne Marijke Elema (projectleider), Tea Both, Gerda van den Boogert en Frans Meijdam. Dit plan werd in 2008 omgezet in een wensplan van 453 km wandelroutes, opgenomen in de vigerende de Wandelroutenetwerkkaart van de Provincie Zuid-Holland van 2010. In 2008 is er ter ondersteuning van de projectleider een Klankbordgroep gevormd waarin eerder genoemde personen deelnemen, afgevaardigden van beide VV's en de actueel deelnemende bedrijven.

In opdracht van de vier oorspronkelijke gemeenten heeft Landschapsbeheer Zuid-Holland eind 2007 een inventarisatie gemaakt van alle aanwezige wandelroutes op het eiland. In een vervolg hierop zijn alle (nieuwe) wandelmogelijkheden geïnventariseerd. Op basis van beide inventarisaties en het provinciale wens plan is de definitieve wandelroutenetwerkkaart ontstaan. Eind 2010 was dit gereed.

De instandhouding van een wandelroutenetwerk zonder draagvlak, betrokkenheid en medewerking van de lokale samenleving is duur en heeft weinig overlevingskans. Na een artikel in de Omloopkrant van 23 augustus 2012 en een interview op een lokale radiozender met een oproep om als vrijwilliger deel te nemen aan de realisatie en onderhoud van het toekomstige wandelroutenetwerk meldden zich zo'n vijftig vrijwilligers. Deze vrijwilligers hebben het gehele netwerk na gelopen en de ondergronden, cultuurhistorische waarden, natuurwaarden, toeristische bezienswaardigheden, etc. geïnventariseerd. Deze vrijwilligers gaan straks

Ooltgensplaat kadeemuur

Wandelen over boerenland- paden

**Het jaar 2013 is het jaar
van de boerderij.**

Onder de titel 'Wandelen over boerenlandpaden' kondigden de KRO en de agrarische natuurverenigingen voor 29 juni vijf verschillende, bewegwijzerde wandelingen aan over boerenlandpaden in Zuid-Holland. De routes startten bij de NS-stations Alphen aan den Rijn of Bodegraven. Wij kozen vanaf station Alphen de Molenviergangroute (11 km). Onderweg konden we van een versnapering genieten bij landwinkel 'Onder de hooiberg'. Overigens zijn deze wandelingen ook op alle andere dagen van het jaar te maken. Neem voor de zekerheid wel een kaart mee, want de markering liet ons soms even in de steek!

De Bovenmolen is nr. 3 van de Molenviergang Aarlanderveen, de enige nog werkende Molenviergang ter wereld.

Ooltgensplaat

zorg dragen voor het kleine onderhoud aan voorzieningen en markeringen. Uiteindelijk ontstond zo de definitieve routekaart met 375 km aan wandelroutes die op 23 mei 2011 is gebruikt voor de subsidieaanvraag. Het netwerk gaat voor het grootste deel over bestaande verharde infrastructuur en is voor ca. 27 % onverhard. Het onverharde wandelen gaat voornamelijk over de groene grasdijken aan de buitenzijde van het eiland, natuurgebieden en het strand. Er zijn in 2011 ca. 50 km aan 22 stukjes boerenlandpaden voorzien, maar de realisatie hiervan loopt moeilijk.

De uitvoering

Het eerste wandelroutenetwerk met 151 knooppunten in Z-H realiseren is een uitdaging maar betekent ook dat er nog wat ontwikkelingswerk gedaan moet worden. Met de provinciale Nota uit 2010 "Subsidie bij aanleg wandelroute: eisen en richtlijnen" in de hand was er uitzoekwerk en overleg met de provinciale wandelcoördinator nodig over de ontwikkeling van uniforme markeringen. In 2011 was assistentie nodig van de projectleider bij de uitvoering. Voor de werkzaamheden zoals de uitwerking van het wandelrouteplan naar een uitvoeringsbestek, gesprekken met particulieren, de aanbesteding, is het ingenieursbureau Tauw aangetrokken. I.v.m. de beschikbare financiën wordt de realisatie van het wandelroutenetwerk uitgevoerd in 3 fasen. Fase 1 van 110

km met 61 knooppunten, is gerealiseerd in 2013. Fase 2 en 3 staan gepland voor eind 2013 en 2014. De werkzaamheden voor fase 1 vingen aan medio april 2013 en omvatten: het plaatsen van knooppuntpalen, markeringen, borden, etc. en worden uitgevoerd door een WSW bedrijf uit Walcheren. Er zijn slechts enkele bestaande gemarkeerde wandelroutes op Goeree-Overflakkee, waaronder het Deltapad en gekleurde paaltjesroutes op de Slikken van Flakkee en in het duingebied van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. De eigenaars van deze routes worden uitgenodigd om gebruik te gaan maken van de wandelroutenetwerk knooppuntpalen.

Passend is om dit artikel te beëindigen met een paar regels van het Flakkees volkslied:

*Kom saem gezonge van 't mooie
Flakkee,
Waar m'n wete van zwêête en
zwoege.
Mar al motte me sjouwe, me binne
tevree,
Bie tweejen, bie 't oesten in ploegen.
Want van ons ken je lêère, hoe deur
erbeid en kracht,
De beste vrucht as un zegen je
wacht,
Want van ons ken je lêère, hoe deur
erbeid en kracht,
De beste vrucht as un zegen je
wacht.*

Veel onverhard tussen Assen en Rolde

Een NS-wandeling lopen, dat was lang geleden, maar een verzoek van de redacteur om de Drentsche Aa- route, een van de nieuwe NS-wandelingen per 1 april jl., te lopen, maakte mij bewust van de moderne tijd. Moest je vroeger beschrijving en kaart in ontvangst nemen aan een loket, tegenwoordig download je ze van het internet. Er was al eerder een Drentsche Aa-route, een lijnwandeling van Zuidlaren naar Rolde over het Pieterpad, waarbij je vanaf en naar het treinstation nog gebruik moest maken van de bus. Maar nu is er dus een rondwandeling vanuit station Assen.

“Moskee”

Op dit station loop je eerst door een tunneltje naar de hal van het stationsgebouw, want daar begint de beschrijving van de wandeling. Vergeet je niet af te melden met je OV-chipkaart, al heet dat in OV-jargon iets anders, want de CiCo, zoals zo'n paal schijnt te heten, is boven aan de tunneltrap strategisch verstopt achter een grote pilaar. Sla daarna ook niet dadelijk rechtsaf, neem liever buiten even de tijd om de architectuur van het gebouw te bewonderen. “Het lijkt wel een moskee,” zeiden de Assenaren toen dit stationsgebouw in 1988 het oude waterstaatsstation verving. Toentertijd voerde men actie om het 100-jarige gebouw te behouden, maar zo'n leeftijd zal het huidige station wel niet bereiken, want reeds na vijfentwintig jaar wil de gemeente deze “moskee” laten slopen en het stationsplein opnieuw inrichten.

Onverhard

Zodra je aan de oostkant van het spoor bent, loop je de Vredveldseweg in en begint de wandeling echt. Nog altijd vind je hier sporen van vroegere land-

bouwbedrijven, woningen die nog altijd als boerderij te herkennen zijn, zoals de twee witte woninkjes aan de rechterkant. Een vetpot zal het bij de bewoners niet geweest zijn. Na 1300 meter vrijwel in een rechte lijn door de stad te hebben gelopen, sta je aan de rand van Assen, waar een drietal markante flatgebouwen uit de jaren zestig als “landmarks” de stadsgrens markeren. Nog lopen we niet onverhard, maar het asfaltfietspad en de stilte geeft je een prettig gevoel en niet veel later verlaat je het asfalt voor een karakteristieke Drentse boerenweg, onverhard en omzoomd door een houtwal

met eiken. We bevinden ons tussen de kleinschalige weilanden in het stroomdallandschap van de Drentsche Aa. De jarenlange dreiging dat Assen hier zijn rondweg zou doortrekken is gelukkig afgewend. Even gaat het verhard langs de weg Assen-Rolde over het Deurzerdiep richting de horeca, waar Harry Hilbrands van “De Aanleg” de klandizie van de NS-wandelaars duidelijk merkt. “Er zijn veel routes in dit gebied en er komen nog steeds bij”, vertelt hij. Na de eventuele consumptie verder door de buurtschap Deurze, vervolgens weer onverhard, nu over de hoge essen van

Café De Aanleg

Voormalige spoorbaan

Deurze en Rolde richting Rolder kerk, verscholen achter bos, eertijds in het weidse heidelandschap een baken voor de reizigers.

Historie

Na een mogelijke pauze in Rolde, halverwege de route, begint er een tocht vol historie: Twee reusachtige hunebedden, een voormalige spoorlijn met baanwachtershuisje en stationsgebouw, de Ballooërkuil waar de Germanen recht spraken, bos met grafheuvels (de tumuli), Kamps Heide met zijn jeneverbessen en slingerpaadjes en het Poepenhemeltje. Is dit laatste een schans van Bommen Berend of stond hier eertijds een theehuis van het landgoed Vredeveld? We weten het niet, maar Assenaren willen het liefst het eerste geloven. Wat het ook moge zijn geweest, de naam verwijst in ieder geval naar de poepen, de Duitsers, die hier

Hunebed Rolde

veelal als kiepkerels of hannekemaaiers op doorreis overnachtten. Ook nu is een groot deel van de route onverhard.

Drentsche Aa?

Terug bij het station heb je kennis gemaakt met de kenmerken van het Drentse essen- en beekdallandschap en veel historie. Maar die Drentsche Aa? "Ik heb nog geen Drentsche Aa gezien," vertelt Aart Wassing uit Zwolle, terwijl hij in Rolde een rust inlast. Wassing loopt veel NS-routes. "Het is prettig om met het openbaar vervoer er naar toe te reizen. Het hoort erbij, is al een onderdeel

Tussen Deurze en Rolde

Om te lopen

Drentsche Aa NS-wandeltocht vanuit station Assen. 15 km, in te korten tot 10 km waarbij je niet door Rolde komt. 60% onverhard. Gratis verkrijgbaar via de website <http://www.eropuit.nl/wandelen> waar zowel beschrijving als kaart te downloaden is. Wie per auto komt, kan de route vanwege de parkeerruimte het beste beginnen bij de Jacobuskerk in Rolde.

En voor wie de smaak te pakken heeft, nog een paar ideeën voor dit gebied:

- Knapzakroute K 39 Deurze, verkrijgbaar bij eetcafé De Aanleg te Deurze aan de weg Assen - Rolde.
- Knapzakroute K 38 Balloo - Rolde, verkrijgbaar bij de horeca in Rolde. Beide routes zijn ook te bestellen op <http://www.touristinfodrenthe.nl/webshop/wandelroutes/knapzakroutes.html?regio=9>
- Anwb-route Wandelspoor, aangegeven met zeskantige bordjes. Omgeving : Anderen, Rolde, Balloo en Assen. 25 km of per traject 8, 5 of 12 km. Te bestellen op <http://www.touristinfodrenthe.nl/webshop/wandelroutes/>
- Anwb-Rolder Esroute, ook aangegeven met zeskantige bordjes, 8 km. Te koop op <http://www.anwb.nl/wandelen/wandelroutes/route/Rolder-es-route.html>
- Groene wisselwandeling Assen. Te koop via <http://www.eropuit.nl/wandelen> met doorklik naar <http://www.groenewissels.nl>

van je wandeling en je komt met de bus over wegen en door dorpjes waar je met de auto niet gauw komt. Zo zie je veel van Nederland." De heer en mevrouw Terlouw die vertoeven op een camping aan de route, lopen eerst van Rolde naar Assen en keren per bus terug. De volgende dag zullen ze Assen-Rolde lopen. Zij waarderen de stilte en de gevarieerdheid van bos en open vlakte. Die afwisseling missen ze op de Veluwe waar ze dichtbij wonen. Maar waar is nu de Drentsche Aa, zoals de naam van de wandeling suggereert. Daarvoor moet je weten dat het Deurzerdiep dat je twee keer passeert, als westelijke aanvoerbeek een onderdeel van de Drentsche Aa is en dat je daardoor twee keer door het stroomdal van deze beek loopt. Met die kennis heb je dus toch de Drentsche Aa gezien op deze mooie wandeling.

Nieuw boerenlandpad in Vlist biedt nieuwe wandelmogelijkheden

Op zaterdag 8 juni, een echte polderdag met veel zon, werd door het echtpaar Kruiswijk het boerenlandpad geopend dat van de Oostvlisterdijk 13 naar de Lange Vliet loopt.

Het pad is gerealiseerd door TeVoet in samenwerking met Stichting het Groene Hart en de gemeente Vlist. Wij hebben het initiatief tot dit pad genomen om de route van het Oude Hollandse Waterliniepad (<http://oudehollandsewaterlinie.nl/wandelroutes.html>) aantrekkelijker te maken. Voor de inwoners van Vlist en Haastrecht is het pad een aanwinst omdat er nu gemakkelijk een ommeetje kan worden gelopen. Het pad past dan ook helemaal in het gemeentelijk wandelbeleid dat er opgericht is het wandelen zowel voor de inwoners als voor toeristen aantrekkelijk te maken. Zo wil de gemeente dat de drie kernen Haastrecht, Vlist en Stolwijk met wandelpaden met elkaar worden verbonden, en ze werkt hier hard aan.

TeVoet had er een echt feestje van gemaakt door de Vlisters Zangers uit nodigen om de opening op te luisteren. Tevens waren er twee wandelingen georganiseerd, een vanaf station Gouda-

De familie Kruiswijk verricht de openingshandeling

Gouverwelle en een vanuit Haastrecht, om te laten zien wat een aanwinst het pad is. Een nieuwe onverharde verbinding tussen de Krimpener- en Lopikerwaard!

Wandelsuggesties.

Door gebruik te maken van lijn 106 Gouda-IJsselstein v.v. van Connexion kun je mooie lijn wandelingen maken.

Voor alle wandelingen geldt: Honden niet toegestaan. Alle routes zijn voor meer dan 95 % onverhard. Topografische kaart 1: 25.000 kaart 38 B en kaart 38 E.

1. Westvlisterdijk (halte Vrouwenbrug) – Haastrecht (halte dorp) 8 Km.

Vrouwenbrug over, rechtsaf Na 200 m. zie je het begin van boerenlandpad aan je linkerhand.

Pad (1500 m.) volgen tot aan het bruggetje over de Lange Vliet. Bruggetje over, rechtsaf en meteen weer linksaf grote brug over en gelijk weer links af. Hek over en kade vervolgen.

Na iets minder dan een km. kom je op een fietspad, dat je ongeveer 200

m. volgt. Je gaat dan rechtsaf een hek over en direct daarna weer rechtsaf een graskade op. Deze kade buigt na 40 m. scherp naar links. De kade komt na 1,5 km uit op de Tiendweg. Linksaf richting Haastrecht. Tiendweg uitlopen tot aan T-splitsing met wandelboom. Even naar rechts en meteen weer links. Hek over. Je bent nu in de Boezem achter Haastrecht. Pad volgen tot aan het fietspad. Rechtsaf fietspad op, brug over en weer rechtsaf tegelpad volgen. Je komt uit op de Beatrixlaan in de wijk Hofkamp. Rechtdoor blijven lopen. Aan het eind linksaf en meteen weer rechtsaf, trottoir naast de Brede Weg volgen richting centrum Haastrecht.

2. Westvlisterdijk (halte Vrouwenbrug)- Polsbroek (halte restaurant De Kwakel) (via Achterkade) 9 km.

Vrouwenbrug over, rechtsaf Na 200 m. zie je het begin van het boerenlandpad aan je linkerhand. Pad volgen tot aan het bruggetje over de Lange Vliet. Na het bruggetje rechtsaf kade op (Schutterskade). Kade in zuidelijke richting blijven volgen tot aan de Slangenweg. Weg oversteken, links af, kade langs de Kerkvliet volgen (markering Groene Hart

Holland waterland

Pad), kade maakt bocht naar links (Achterkade). Deze kade blijven volgen tot de kruising met het Cabauwse kerkpad. Links af richting Polsbroek/Polsbroekerdam. Het pad eindigt t.o. restaurant De Kwakel.

3. Westvlisterdijk (halte Vrouwenbrug)- Polsbroek (halte restaurant De Kwakel) (via Benschoppermolenvliet en Pieterspad) 6.5 km. (Niet in het broedseizoen.)

Vrouwenbrug over, rechtsaf Na 200 m. zie je het begin van het boerenlandpad aan je linkerhand. Pad volgen tot aan het bruggetje over de Lange Vliet. Brug over, rechtsaf en meteen weer de brug over aan je linkerhand. Rechtsaf achter bankje langs. Je hebt nu zicht op de kerktoren van Polsbroek. Brug over (over kruispunt van waterwegen) en kade blijven volgen. Je loopt nu links van de Benschoppermolenvliet. Bij de 2e dam rechtsaf (na ruim 2 km) en aan de andere kant van het water je weg vervolgen tot je bij een ijzeren bruggetje komt. Rechtsaf brug over. Je komt nu op het Pieterspad: het boerenlandpad van boer Pieter. Het pad komt uit bij restaurant de Kwakel.

4. Westvlisterdijk (halte Vrouwenbrug) - Benschop (halte Jacobabrug) 12 km

Vrouwenbrug over, rechtsaf Na 200 m. zie je het begin van het boerenlandpad aan je linkerhand. Pad volgen tot aan het bruggetje over de Lange Vliet. Rechtsaf kade op (Schutterskade). Kade in zuidelijke richting blijven volgen tot aan de Slangenweg. Weg oversteken, links af, kade langs de Kerkvliet volgen (markering Groene Hart Pad), kade maakt bocht naar links. (Achterkade). Deze kade blijven volgen. Na ruim 2 km kruis je het Cabauwse kerkepad. Kade blijven volgen tot aan de Damweg. Oversteken. Zuidzijdse Kade op. Na ruim 1 km linksaf

bruggetje over. Weilandpad blijven volgen tot in Benschop bij de Jacobabrug. Horeca (niet altijd open) iets verderop bij Abronaboerderij De Haan (www.boerderijdehaan.nl).

Bovenstaande wandelingen kun je ook combineren. Er zijn nog andere variaties mogelijk door de Zuidzijdse kade verder af te lopen in oostelijke richting. Er zijn namelijk naast het genoemde weilandpad naar de Jacobabrug verderop nog 3 verbindingen naar Benschop.

Zie ook Lopend Vuur 2013 nr.1

Oude Hollandse Waterliniepad Noord in voorbereiding

Intussen wordt hard gewerkt aan de realisering van het Waterliniepad Noord. De route start in Woerden en loopt tot Muiden. Het is de bedoeling dat dit pad op 7 november wordt opgeleverd. Inmiddels is van het benodigde bedrag ca € 80.000 binnen. Aldus gehaald uit

de Groene Flits van de Stichting Groene Hart. De vereniging TeVoet werkt aan dit onderdeel mee van Bodegraven tot Abcoude. Als het Waterliniepad Noord wordt opgeleverd is het mogelijk om van Muiden naar Gorinchem te lopen zowel over het oude Hollandse Wa-

terliniepad als het nieuwe Hollandse Waterliniepad. Daarmee is het ook mogelijk geworden om een grote ronde te maken, heen via het oude Hollandse Waterliniepad en terug via het nieuwe of andersom.

‘Wil de staatssecretaris voor wandelen en fietsen opstaan’

Nieuw initiatief voor wandelen op de politieke agenda

In en gezamenlijk initiatief hebben SP, PvdA en CDA eind juni met de notitie ‘Een stap vooruit’ een aftrap gegeven voor een initiatiefnota die de voorzieningen voor recreatieve wandelaar en fietser wil verbeteren.

“De wandel- en fietsinfrastructuur in Nederland is best wel goed, maar hij wordt te weinig benut”, stelde Paulus Jansen (SP) bij de presentatie van ‘Een stap vooruit’. We gaan er wel slordig mee om: mooie wandelroutes staan onder druk door oprukkende VINEX-wijken, industrieterreinen, grootschalige veehouderij of glastuinbouw. Aanleg of verbreding van autowegen en opheffen van spoorovergangen dwingen de wandelaar vaak tot onaantrekkelijke omwegen. Oude jaagpaden, kerkenpaden en andere voor wandelaar of fietser waardevolle verbindingen zijn in de vorige eeuw gesneuveld, onder meer door het niet actief handhaven van recht op overpad of verkoop van voorheen publieke grond aan particulieren, bijvoorbeeld bij een landinrichting. Jansen: “Het fiets- en wandelnetwerk kan dan ook zeker nog wel worden verbeterd.” Ook de toeristische potentie van onze wandel- en fietsinfrastructuur wordt onvoldoende benut, zo staat te lezen in de startnotitie.

Hoog op de politieke agenda

Met Sander de Rouwe (CDA) en Duco Hoogland (PvdA) wil Jansen de komende maanden graag van wandelaars en fietsers (en hun organisaties) horen wat hun ideeën zijn om het wandel- en fietsnetwerk uit te bouwen en beter te benutten. Hun doel is om rond de kerst een initiatiefnota in de Kamer te brengen “met zo’n tien tot vijftien punten die we hoog op de politieke agenda willen zetten. Met de vraag welke bewindspersoon zich daarvoor wil inzetten.” In het najaar is nog een symposium gepland om samen de ingebrachte ideeën

te bespreken en van een prioriteit te voorzien.

Rijksoverheid

In de startnotitie ‘Een stap vooruit’ hebben de drie kamerleden alvast een voorzet gegeven voor de uitbouw en betere benutting van het Nederlandse wandel- en fietsnetwerk. Daarbij richten zij zich vooral op zaken waarbij de rijksoverheid een rol kan of moet spelen. Zij sluiten in hun voorstellen aan op eerdere initiatiefvoorstellen van de kamerleden Wijnand Duyvendak (Wandeloffensief, 2004) en Joop Atsma (Fietsen in Nederland, een tandje erbij, 2008). Atsma concentreerde zich vooral op het ‘nuttige fietsen’, nu willen Jansen, De Rouwe en Hoogland zich met name richten op het bevorderen van fietsen en wandelen in het kader van recreatie en toerisme.

Vijf thema’s

Vijf speerpunten staan hun nu voor ogen om dit doel te bereiken. Allereerst willen zij de herkenbaarheid van rou-

testructuren voor fietser en wandelaar verbeteren. “Versnipperde initiatieven uit het verleden integreren in één product. Met LAW’s/LF’s en knooppuntnetwerken is al een goede stap gezet. Veel oude ad-hoc-routes zorgen voor verrommeling van het buitengebied, kosten, als ze nog worden onderhouden, relatief veel én zorgen, als ze niet meer worden onderhouden, voor een toenemende frustratie bij wandelaar en fietser die letterlijk het bos worden ingestuurd.” Als tweede willen de drie Kamerleden de belevingswaarde en veiligheid van routes verhogen. In elke route komen stukken voor die een tien scoren, een deel haalt een ruime voldoende. “Maar in elke doorgaande wandelroute komen etappes voor die onder de maat scoren. Voor een wandelaar betekent vier kilometer omlopen langs een drukke weg een uur balen.” De initiatiefnemers willen systematisch de mindere punten wegwerken: “Dat hoeft niet met ‘Mercedes-tunnels’ voor wandelaars, simpele voorzieningen bijvoorbeeld onder een brug volstaan. Dan kunnen meer knelpunten worden opgelost.” Een derde speerpunt is het versterken van de relatie stad-natuur en het recreatief medegebruik van natuurgebieden. Jansen haalde bij de presentatie ook

In de toekomst toegankelijk voor wandelaars?

steeds meer rondwegen rond dorpen voor een onneembare hindernis – moet direct worden gezorgd voor oplossingen om als wandelaar of fietser snel, aantrekkelijk en veilig vanuit de stad of dorp in het buitengebied te komen, ook al om de ‘tien minuten van Van Tweel’ te kunnen halen. De wandelaar op een druk kruispunt of over een autoviaduct over de nieuwe barrière leiden is niet de gewenste oplossing!

3. Om de wandelaar goed zijn weg te laten vinden ziet TeVoet graag regionale kaarten met wandelmogelijkheden (dus niet alleen de wandelroutes) verschijnen. Met daarop nu eens de – voor de wandelaar aantrekkelijker – zandwegen, schouwpaden, bospaadjes, boerenlandpaden, enz. nadrukkelijker ingekleurd dan de wegen. Vergelijk het met de Engelse Ordnance Surveykaarten met de ‘public footpaths’ en ‘bridleways’. Zo worden de wandelmogelijkheden in een streek herkenbaarder in beeld gebracht: de wandelaar kan zijn eigen weg zoeken. En voor de beleidsmaker springen de witte vlekken, waar de wandelaar niet echt aan zijn trekken komt, er ook gelijk uit.

Reactie TeVoet

TeVoet zal als vereniging haar ideeën over ‘Een stap vooruit’ zeker aan de drie Kamerleden kenbaar maken. De net beschreven accenten vloeien eigenlijk naadloos voort uit het op onze laatste Algemene Ledenvergadering besproken Beleidsplan.

Maar voordat we onze reactie de deur uit doen, horen we als bestuur graag van onze leden welke (aanvullende) ideeën er nog bij hen leven. Reacties kunnen tot 1 september worden gestuurd aan info@tevoet.nl.

Nieuwe natuur te belopen voor wandelaars

de nieuwe directeur Van Tweel van Natuurmonumenten aan die een week eerder in de Volkskrant er voor pleitte dat Nederlanders te voet of met de fiets binnen tien minuten van de stad in de natuur kunnen komen. “Wij pleitten ervoor om nieuwe natuur, zeker in de omgeving van steden, meer te ontsluiten voor extensieve recreatie. Door gaande wandelroutes worden zodra de afstand tot de dichtstbijzijnde parkeerplaats meer dan een kilometer is alleen nog benut door natuurliefhebbers, die graag wat verder lopen in ruil voor rust en ongerept uitzicht.”

De samenhang tussen routestructuren en OV kan ook worden verbeterd: “Frequente wandelaars en fietsers prefereren een tocht van A naar B boven een rondje”, aldus Jansen, Hoogland en De Rouwe. Uitbouw van de NS-wandelingen en speciale kortingformules voor NS-wandelingen op trajecten met een zeer lage bezetting alsmede gratis fietsvervoer in stoptrein buiten de spits, zijn enkele ideeën om het OV meer bruikbaar te laten zijn. Tenslotte merken de initiatiefnemers op dat de bekendheid van het Nederlandse fiets- en wandelnetwerk bij de buitenlandse toerist uiterst beperkt is. “Dat moet verbeteren. Online informatie over alle LAW- en LF-routes en de knooppuntnetwerken dient ook in het Engels, Duits, Spaans en Italiaans beschikbaar te zijn, inclusief relevante toeristische highlights.”

Betere benutting buitengebied

In de publiciteit rond het initiatief zijn tot nu toe vooral de voorstellen voor

het ‘fietsen’ belicht. Wie de notitie ‘Een stap vooruit’ van de drie Kamerleden in zijn geheel leest, ziet dat het ‘wandelen’ zeker niet is vergeten; integendeel. Als eerste reactie wil TeVoet enkele accenten aanbrengen:

1. Betere benutting wandelmogelijkheden in het buitengebied. TeVoet denkt dan aan dijken (zowel waterkerende als dijken met nog louter cultuurhistorische waarde) en schouwpaden langs watergangen, aan doorgaande routes over landgoederen en door natuurgebieden, aan oude, soms vergeten of verdwenen paden als kerkenpaden en jaagpaden, aan het gebruik van sluisdeuren of stuwtejes om het water over te steken en aan paden over akkers en door weilanden. Elk item vraagt maatwerk wat betreft inzet of regelgeving. Met een betere benutting van genoemde mogelijkheden kan, met het wegnemen van infrastructurele barrières, een forse kwaliteitsimpuls worden gegeven aan delen van het wandelnetwerk die nu onder de maat scoren.

2. Wegwerken van barrières die wandelaars verhinderen van het ene aantrekkelijke wandelgebied naar het andere te gaan. Spoorwegen, rijkswegen en vaarwegen hebben het land in ‘wandelhokken’ verdeeld. TeVoet stelt voor een lijst – of ‘top tien per provincie’ – van bestaande barrières in rijks- en provinciale infrastructuur te maken die de komende jaren systematisch worden weggewerkt. Dergelijke knelpunten moeten in elk geval worden aangepakt als er werken plaatsvinden, bijvoorbeeld verdubbeling, geschikt maken voor hogere snelheden of bij aanleg van ecoducten. In geval van nieuwe barrièrevorming – zo zorgen

Feestelijke opening Rijnweidepad

Om te lopen

Een duidelijk kaartje (niet de beschrijving) van de route van het Rijnweidepad is overigens te vinden (en uit te printen) op www.klompennaden.nl. De route is aangegeven met rondjes, de aanlooproute vanaf Tolkamer met blokjes. De bushalte Dorp in Lobith is ongeveer op de plaats waar het kopje staat. Horeca in het dorp Lobith is er niet meer, wel is even buiten het dorp de biologische tuinderij. Ongeveer een derde van de route is onverhard.

Openbaar vervoer: Buurtbus 566 rijdt één keer per uur vanaf station Zevenaar naar Spijk, niet op zaterdag en zondag. Halte Willibrordusweg in Spijk. Bus 60 rijdt op werkdagen elk half uur vanaf station Zevenaar, op zaterdag elk uur, rijdt niet op zondag. Halte Lobede in Tolkamer (vanaf deze halte is het ongeveer 1,5 km om op de het Rijnweidepad te komen), of halte Dorp in Lobith (vanaf deze halte is het ongeveer 300 meter om het Rijnweidepad op te pakken).

Op zondag 28 april 2013 vond in het Gelderse Spijk de feestelijke opening plaats van het Rijnweidepad.

Het Rijnweidepad is het 47ste Klompenpad. 11 kilometer lang, rond het dorpje Spijk, waar de Rijn Nederland binnenkomt (Lobith ligt een paar kilometer verderop).

Het pad werd geopend door een bijeenkomst, met koffie en gebak, in het dorps huis 'de Spieker', waarbij korte toespraken van Rob van de Beeten, van de Stichting Landschap Rijnwaarden, Jos Lamers wethouder van de gemeente Rijnwaarden en Arjan Vriend, directeur van Landschapsbeheer Gelderland.

Naast de imposante Gerardus Majella kerk in Spijk is het startpaneel voor het Rijnweidepad; dit paneel werd onthuld door Sjoukje Gerritzen van de IVN (afdeling Oude IJsselstreek). Het pad is gemarkeerd door blauwe klompjes. Na deze onthulling vond nog een opening plaats, namelijk van het Rustpunt Spijk. In een zaaltje naast de kerk (ingang rechts, als je voor de kerk staat, op nummer 32) kunnen wandelaars een indruk krijgen van de geschiedenis van Spijk, genieten van een kopje koffie/thee en eventueel gebruik maken van een toilet, voordat ze hun wandeltocht beginnen of voortzetten.

Na de officiële openingen gaf het circus Klomp (toepasselijke naam!) een paar prachtige acts ten beste.

Gedragen door vrijwilligers

Het pad is ontwikkeld door vrijwilligers, inwoners van Spijk en omliggende dorpen, met begeleiding van projectleider Nomi Havelaar van Landschapsbeheer Gelderland. Daarbij is actief samengewerkt met de particuliere grond-

eigenaren, Stichting Landschap Rijnwaarden, Stichting Actief Spijk, Stichting Recreatie en Toerisme Rijnwaarden, 't Gelders Eiland, de Heemkundekring Rijnwaarden en de gemeente Rijnwaarden. Ook het toekomstige onderhoud van het pad zal plaats vinden door vrijwilligers. Dit Klompenpad is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van het Europees Fonds voor Plattelandsontwikkeling en de Nationale Postcode Loterij.

De route

Uiteindelijk moest er natuurlijk ook nog gewandeld worden. Van het pad van 11

Sjoukje Gerritzen onthult het startpaneel

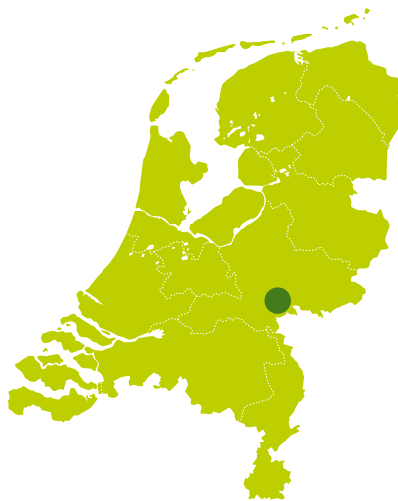

km, werd op de openingsdag de helft gelopen, en dat gaf al veel bezienswaardigs en afwisseling: de steenfabriek met oude loskraan, prachtig zicht op de Rijn, Kleef en het Reichswald aan de overkant, boomgaarden, op dat moment volop in bloesem, kleine achterafpaadjes, en aan de andere kant van het dorp zicht op de kerk van Elten, hoog op de stuwwal.

Het dorp Spijk telt slechts 685 inwoners, toch zijn er een basisschool, dorps huis en kerk. Spijk is het kleinste van zes dorpen die samen de gemeente Rijnwaarden vormen; de andere zijn: Lobith, Tolkamer, Herwen, Aerdt en Pannerden. Het gebied lag vroeger vrij geïsoleerd, omsloten door water, tussen Rijn, Oude Rijn, het riviertje De Wild en het Pannerdensch Kanaal. Er kwam enige welvaart door de steenfabrieken, die zeker in de wederopbouwperiode na de oorlog, veel werknemers nodig hadden. Nu zijn de meeste steenfabrieken gesloten, de inwoners hebben werk buiten het gebied, toerisme en recreatie zijn in opkomst. Verbazend hoeveel organisaties bij het ontwikkelen van zo'n Klompenpad zijn betrokken, en ook hoe tegelijkertijd verschillende initiatieven in hetzelfde gebied worden gerealiseerd.

't Gelders Eiland verhaalt

Een week vóór de opening van het Klompenpad Rijnweidepad, werd in Tolkamer, op 3 km van Spijk, de 'toeristische attractie' 't Gelders Eiland verhaalt' geopend. Dit zijn vijf niet-gemarkeerde wandelingen (en een fietsroute) rond de dorpen van de gemeente Rijnwaarden. Op elke wandelroute zijn op vier locaties kleine bordjes met een zogeheten QR-code geplaatst. Scan zo'n bordje met je mobiele telefoon en je krijgt boeiende informatie over de plek waar je je

bevindt. De wandelroutes zelf zijn niet digitaal te vinden. De wandelgids waarin de routes worden beschreven, en waarin ook staat waar de QR-codes zich bevinden, moet je kopen bij het Toeristisch Informatiecentrum Rijnwaarden; adres en openingstijden zie hieronder. Ook dit project is mede tot stand gekomen dankzij financiering van het Europees Fonds voor Plattelandsontwikkeling.

Wandelmogelijkheden

Het Rijnweidepad loopt gedeeltelijk samen met de LAW's het Noaberpad, het Pieterpad (NIVON) en het Rijndeltapad (NWB). Het Rijnweidepad kan voor deze paden een stukje alternatieve route vormen. Als je bijvoorbeeld het Pieterpad loopt, van noord naar zuid, is de Spijkse dijk, tussen Spijk en Tolkamer, een saai stuk, waar op werkdagen ook nogal wat auto's rijden. Dan kun je als alternatief na 1,4 km van de Spijkse dijk rechts afslaand de klompjes van het Rijnweidepad volgen, de Tegnagelwaard in, een weg tussen bedrijfsterreinen door. Na het rijtje huizen, waar de weg is afgesloten voor autoverkeer, links af, het fietspad richting Tolkamer op. Dit is het aanlooppad naar het Rijnweidepad. Een ander alternatief is om Spijk letterlijk links te laten liggen. Verlaat Elten dan via de route van het Noaberpad, bij het grensriviertje de Wild rechtsaf het Rijnweidepad oppikken en dat vervolgen tot je in de Tegnagelwaard de aanlooproute naar Tolkamer kunt nemen. In Tolkamer kun je op de Europakade het Pieterpad vervolgen.

Praktische informatie:

De folder met kaart en routebeschrijving van het Rijnweidepad is te koop bij Toeristisch Informatiecentrum 't Gelders

Wandelroute Bernissepad is niet wat het moet zijn

In de vorige uitgave van Lopend Vuur, nr. 1 van april 2013, was een wandelrouteboekje over het Bernissepad ingesloten. Van een wandelaar kregen we veel commentaar op de route. Beschrijving en markeringen kloppen niet, er zijn brugjes afgesloten en verdwenen en klaphekjes geblokkeerd. Veel meer ellende dan verwacht. De reden zijn bezuinigingen van- en vertraagd onderhoud door het Recreatieschap. Met een vrije interpretatie en met behulp van de routekaart is er echter nog wel een aantrekkelijke wandeling te maken. Na de vakantie wordt de route gecontroleerd en met het Recreatieschap naar een oplossing gezocht. Zie ook de website www.bernissepad.nl

Eiland, Rijnstraat 18, 6916 BD Tolkamer, tel:0316-769024 geopend dinsdag t/m vrijdag: 10:00 - 17:00 uur, zaterdag: 12:00 - 15:00 uur, zondag en maandag gesloten.

Horeca: Biologische tuinderij het Gelders Eiland, Eltenseweg 1, 6915 KA Lobith, tevens verkoop van de routebeschrijving. Geopend dinsdag, woensdag en donderdag van 9 tot 12.30 u, vrijdag van 9 tot 18 u, zaterdag van 9 tot 16 u. Rustpunt Spijk, Kerkstraat 32, 6917 AK in Spijk, geopend zaterdag en zondag van 9 tot 17 u.

Horeca is er ook in Tolkamer aan de Europakade, op enige afstand van de route.

Boomgaard bij Spijk

Voor de verschillende activiteiten van TeVoet wordt ook verwezen naar de agenda op de website van TeVoet, www.tevoet.nl. De verschijningsdata van Lopend Vuur passen niet altijd met de aankondigingen van wandelingen en activiteiten. In de agenda op de website worden ze alsnog opgenomen.

Zondag 1 september 2013

1. Wandeling door Midden Delfland

Start: station Vlaardingen west - 09.50, afstand 20 km
Genieten van de nazomer in de polder. Dat kan tijdens een afwisselende lijnwandeling door Midden Delfland. We starten op station Vlaardingen west. Via een recreatiegebied en het buurtschap Zuidbuurt lopen we richting Maasland (koffie/thee). Langs de Boonervliet voert de wandeling daarna naar de veerpont De Kwakel. Na een vaartochtje langs de Vlietlanden vervolgen we onze weg langs de Noordvliet en de Vlaardingervaart. Deze steken we over met een zelfbedieningspontje. Via Schipluiden en de Tanthofkade bereiken we tenslotte het eindpunt (halte RET tramlijn 21 naar station Schiedam Nieuwland). Ook belangstellende niet leden van TeVoet zijn welkom. Honden kunnen niet mee. Aanmelding/informatie: jan.rijnsburger@telfort.nl

Zondag 22 september 2013

3. Wandeling door Voornes duin

De wandeling gaat van Oostvoorne door het Mildenburgbos (een eeuwenoud kasteelbos met imposante lanen), over het Groene Strand, door bloemrijke en vochtige duinvalleien, we zien vele soorten vegetatie en langs duinmeren met vogels naar Rockanje.

Bezoekerscentrum Tenellaplas behoort tot de mogelijkheden.

De afstand is ca. 12 km. Met de bus gaan we terug naar Oostvoorne. Horeca op 3 km, 5 km en 11 km.

Vertrek om 10.40 uur bij bushalte De Ruy in Oostvoorne en om 10.45 uur bij de VVV van Oostvoorne aan de Hoflaan 6 (parkeergelegenheid). Vanaf metrostation Spijkenisse-Centrum met buslijn nr. 103 om 9.19, 9.49 en 10.19 uur. Honden niet toegestaan, minimum deelname 6 personen.

Informatie en opgave bij Frans Meijdam, fmeijdam@telfort.nl

4. Wandelingen georganiseerd door eetcafé Les Deux Pons (kanjer van de dijk) in Oudendijk NH

Dit eetcafé organiseert vaak korte wandelingen over boerenland of grasdijken in de buurt van het café. Kijk op www.lesdeuxpons.nl voor de verschillende wandelingen. Er wordt een bijdrage voor de wandelingen gevraagd.

Woensdag 4 september 2013

2. Programma laatste Simmerjûnkuierke in 2013 vanuit Pingjum bij de ingang v/h kaatsveld

Het kuierke begint om 19 uur met een inleidend praatje van De Wandelelaar waarna hij u meeneemt op een wandeling van plm. 6 à 7 km. Onderweg vertelt De Wandelelaar over het ontstaan van het gebied waarin we kuieren en wanneer er iets bijzonders is te zien op het gebied van de natuur, dan is Sieger of Teake paraat om een en ander uit te leggen of te vertellen. Voor deelnemers is er alle gelegenheid om onderweg vragen te stellen en degene die een verhaal heeft dat iedereen beslist moet weten, moet dat vooraf even bij Willem melden.

Er wordt geen startgeld, inleg of anderszins geld voor de kuier gevraagd en vooraf aanmelden is ook niet nodig; het kuierke gaat altijd door, tenzij de weersomstandigheden dat niet toelaten. U moet dan denken aan onweersdreiging, stormvloed, aardbevingen en ander onheil dat de schrijver dezes even niet kan bedenken.

Deelname is vanaf de brugklas v/h voorgezet onderwijs en in vakanties mogen jongere kinderen onder begeleiding natuurlijk ook mee; honden, katten en andere huisdieren moeten thuisblijven, omdat die teveel afleiden. Iedereen loopt voor eigen risico en Willem neemt dan ook geen enkele verantwoordelijkheid voor ongelukken, vernielingen of andere niet voorziene zaken. Deelnemers wordt gevraagd aanwijzingen van de leiding op te volgen, zoals links lopen, rust in het veld en het niet achterlaten van afval.

Na afloop van het kuierke is er gelegenheid om in de dichtstbijzijnde uitspanning nog even na te praten waarbij u zelf uw vertering betaalt.

www.simmerjunkuierkes.nl